

فصلنامه علمی پژوهشی
دانش حسابداری و حسابرسی مدیریت
سال سوم / شماره نهم / بهار ۱۳۹۳

مقایسه تفکر خلاقانه با موفقیت تحصیلی میان دانشجویان رشته حسابداری دانشگاه آزاد اسلامی و دانشگاه های دولتی

بهمن بنی‌مهد

استادیار مدعو گروه حسابداری دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات تهران (مسئول مکاتبات)

b_banimahd@yahoo.com

اشرف مهربان

دانشجوی دوره کارشناسی ارشد حسابداری دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات تهران

a_mehraban607@yahoo.com

تاریخ دریافت: ۹۲/۷/۱۵ تاریخ پذیرش: ۹۲/۱۱/۲۰

چکیده

این مقاله اثر تفکر خلاقانه بر موفقیت تحصیلی بین دو گروه از دانشجویان مقطع کارشناسی حسابداری دانشگاه آزاد اسلامی و دانشگاه های دولتی را بررسی و نتایج آن گروه ها را، با هم مقایسه می نماید. نمونه آماری پژوهش شامل ۱۱۵ دانشجو از دانشگاه های دولتی و ۲۲۴ دانشجو از دانشگاه آزاد اسلامی است. داده های پژوهش بر اساس پرسش نامه جمع آوری و آزمون فرضیه ها نیز بر اساس آزمون مقایسه میانگین ها و آزمون همبستگی با استفاده از رگرسیون چند متغیره انجام شده است. نتایج پژوهش نشان می دهد خلاقیت بر موفقیت تحصیلی اثرگذار است. دانشجویانی که دارای دیپلم ریاضی هستند ، خلاقیت و موفقیت تحصیلی بیشتری در مقایسه با سایر دانشجویان دارند. هم چنین خلاقیت و موفقیت تحصیلی در میان دانشجویان دانشگاه های دولتی بیشتر از دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی است. هم چنین نتایج حاصل از تجزیه و تحلیل رگرسیون چند متغیره ، نشان می دهد موفقیت تحصیلی در مقطع کارشناسی رشته حسابداری تابعی از نوع دیپلم ، ، تحصیل در دانشگاه دولتی ، جنسیت و میزان علاقه است.

واژه‌های کلیدی: تفکر خلاقانه، موفقیت تحصیلی، حسابداری، دانشگاه آزاد اسلامی.

۱- مقدمه

دارد. آن ها عقیده دارند که حسابداری و گزارشگری مالی، رشته ای است که وظیفه تهیه اطلاعات و حسابرسی آن را برای تصمیم گیری و قضاوت استفاده کنندگان را به عهده دارد. تصمیم گیری و قضاوت رابطه تنگاتنگی با تفکر خلاقانه دارد. هر چه در تهیه، حسابرسی و گزارش اطلاعات حسابداری، حسابداران و حسابرسان، خلاقیت بیشتری از خود نشان دهند در آن صورت اطلاعات مربوط و معتبری می تواند در اختیار استفاده کننده قرار می گیرد و بر استفاده خلاقانه از آن اطلاعات به او کمک نماید (Young and Warren, 2011).

پرسش اصلی این پژوهش آن است که تا چه اندازه دانشجویان رشته حسابداری از تفکر خلاقانه برخوردار هستند؟ هم چنین هدف این پژوهش بررسی تفکر خلاقانه در میان دانشجویان رشته حسابداری است. بر اساس این هدف این مقاله سعی دارد تا پیشنهادات لازم را برای پذیرش دانشجویان رشته حسابداری توسط مسئولین آموزش عالی کشور، به منظور بهبود عملکرد تحصیلی دانشجویان رشته حسابداری ارائه نماید.

دستاورد و ارزش افزوده علمی این پژوهش در مقایسه با سایر پژوهش ها، اندازه گیری و مقایسه تفکر خلاقانه و موفقیت تحصیلی در میان دانشجویان رشته حسابداری دانشگاه آزاد اسلامی و دانشگاه های دولتی است. این موضوع می تواند موجب بهبود کیفیت آموزشی رشته حسابداری شود. نتایج این پژوهش، می تواند در برنامه ریزی و سیاستگذاری جذب دانشجو در رشته حسابداری، مورد استفاده مسئولین دانشگاه آزاد اسلامی و هم چنین جامعه حسابداران رسمی برای تدوین برنامه های آموزشی برای حسابداران رسمی قرار گیرد. ادامه مقاله به بررسی پیشینه پژوهش، روش پژوهش و آزمون فرضیه و نتایج آن می پردازد.

۲- مبانی نظری و مروری بر پیشینه پژوهش

اهمیت تفکر خلاقانه برای موفقیت دانشجویان توسط دی وی^۱ در دهه دوم قرن بیستم معرفی شد (Dewey, 1916). چهار دهه بعد از آن، بلوم^۲ طبقه بندی و شکلی ساختار یافته برای مبانی نظری تفکر خلاقانه ارائه نمود. این طبقه بندی شامل شش مرحله بود. بلوم معتقد است

موفقیت تحصیلی دانشجویان، موضوع مهمی برای دانشگاه ها و موسسات آموزش عالی است. از آنجائی که در سالهای اخیر رشته حسابداری، از گسترش روز افزونی برخوردار بوده و در میان رشته های دانشگاهی بیشترین جمعیت دانشجو را به خود اختصاص داده است، لذا موفقیت تحصیلی دانشجویان رشته حسابداری می تواند موضوع با اهمیتی برای سیاست گذاران سیستم آموزش عالی و جامعه حرفه ای حسابداری باشد. بررسی موفقیت تحصیلی دانشجویان رشته حسابداری برای دانشگاه، مدرسان و نیز خود دانشجویان از بسیاری جهات حیاتی است و می تواند برای سیاست گذاری های مختلف در پذیرش دانشجویان و تغییرات در شیوه های تدریس موثر باشد (Guney, 2009).

خلاقیت بشر را قادر ساخته است تا ایده های نو، مفاهیم جدید و طراحی های جدید را ایجاد نماید. بشر توانسته است تا بواسطه خلاقیت، فرصت های جدیدی را برای خود فراهم آورد، نوآوری ها و اختراعات زیادی را از طریق خلاقیت ارائه نماید. بنابراین، تفکر خلاقانه نقش اساسی در موفقیت تمدن بشر داشته است. استنبرگ و لوبارت خلاقیت را ملغمه ای از فعالیت ذهنی، دانش، انگیزش، سبک های تفکر، شخصیت و محیط تعریف می کنند (Sternberg and Lubart 1996).

آموزش و یادگیری مفاهیم حسابداری نیز مبتنی بر استدلال و منطق است و می توان گفت که تفکر خلاقانه باید از ویژگی های اساسی داوطلبین ورود به رشته حسابداری باشد. این موضوع در سال ۱۹۸۶ توسط انجمن حسابداری آمریکا و در سال ۱۹۹۹ با انتشار بیانیه ای از سوی انجمن حسابداران رسمی آمریکا، مورد تایید قرار گرفته است. این دو انجمن، به مدرسین رشته حسابداری توصیه می نماید تا تفکر خلاقانه را در آموزش حسابداری بکار گیرند. به عقیده این انجمن ها، موفقیت یک دانشجوی حسابداری در دانشگاه و بعد از آن در حرفه حسابداری، وابسته به تفکر خلاقانه اوست (AAA, 1986) و (AICPA, 1999). در پژوهش های گذشته، تمام پژوهشگران تایید نموده اند که خلاقیت با موفقیت تحصیلی دانشجویان رشته حسابداری رابطه ای مستقیم

دانشجویان رشته های غیرهنری از تفکر انتقادی و خودکارآمدی بالاتری برخوردارند. نتایج این پژوهش، موید آن است که آموزش هنر، بر رشد تفکر انتقادی و خلاقانه خودکارآمدی تاثیر به سزایی دارد و به تثبیت جایگاه والای هنر در نظام آموزشی کمک می کند.

شکرکن و همکاران (۱۳۸۱) تحقیقی با عنوان بررسی ساده و چندگانه خلاقیت، انگیزه پیشرفت و عزت نفس با کارآفرینی در دانشجویان دانشگاه شهید چمران اهواز انجام دادند. نتایج نشان داد میانگین نمرات پسران در آزمونهای کارآفرینی، خلاقیت و عزت نفس بیشتر از دختران بود، اما میانگین نمره انگیزه پیشرفت دختران بالاتر بود. همچنین بین خلاقیت و کارآفرینی دانشجویان رابطه معنادار مثبت برقرار است.

حسینی نسب و همکاران (۱۳۸۲) تحقیقی بر روی ۵۰۰ نفر از دانشجویان دختر و پسر دانشگاه تبریز با عنوان بررسی شیوه های اسناد علی و راهبردهای یادگیری در دانشجویان و رابطه آنها با هوش، خلاقیت، جنسیت و رشته تحصیلی انجام دادند. از یافته های پژوهش می توان به این موارد اشاره کرد: هرچه افراد از بهره هوشی و خلاقیت بیشتری برخوردار باشند، مرکز کنترل درونی و کنترل پذیری بیشتری دارند. علاوه بر این، دانشجویان خلاق در استفاده از راهبردهای یادگیری نسبت به دانشجویانی بامیزان خلاقیت کم، به مراتب بهتر عمل می کنند.

که با رعایت این شش مرحله در یادگیری، تفکر خلاقانه دانشجویان بهبود می یابد و این موضوع موجب پیشرفت تحصیلی آن ها می شود. در اوایل قرن حاضر، اندرسون و کراثول^۳ طبقه بندی بلوم را مورد تجدید نظر قرار دادند (Anderson and Krathwohl, 2001). جدول شماره ۱ دو طبقه بندی مذکور را نشان می دهد.

عزیزی (۱۳۸۹) در بررسی "نقش خلاقیت در یادگیری ریاضی مقطع دبیرستان" نشان داد که رابطه ای مثبت بین خلاقیت و نمره ریاضی دانش آموزان دبیرستان وجود دارد. ذهبیون و احمدی (۱۳۸۸) رابطه تفکر خلاق با موفقیت تحصیلی در ۲۵۰ دانشجویان رشته های مختلفدر مقاطع کاردانی، کارشناسی و کارشناسی ارشد را در دانشگاه آزاد اسلامی واحد خوراسگان مورد بررسی قرار دادند. آن ها با استفاده از پرسش نامه خلاقیت پیتر هانی، خلاقیت دانشجویان را اندازه گیری و نشان دادند که میان خلاقیت و موفقیت تحصیلی رابطه ای وجود ندارد. هم چنین نتایج این پژوهش بیانگر آن بود خلاقیت در دانشجویان کارشناسی ارشد و کارشناسی و کاردانی متفاوت است و دانشجویان کارشناسی ارشد خلاقیت بیشتری در مقایسه با سایر دانشجویان دارند. تمنایی فر و همکاران (۱۳۸۷) در بررسی تطبیقی تفکر انتقادی و خودکارآمدی دانشجویان رشته های هنری و غیرهنری از دانشجویان دختر مقطع کارشناسی دانشگاه کاشان دریافتند که دانشجویان رشته های هنری در مقایسه با

جدول شماره ۱: مراحل شش گانه تفکر خلاقانه

طبقه بندی بلوم	طبقه بندی اندرسون و کراثول
دانش: یادآوری و بازیافت موضوعات آموخته شده در گذشته	یادآوری: بازیافت، شناخت و فراخوانی دانش از حافظه بلند مدت
درک: توانایی فهم یا ایجاد معانی از موضوع	درک: ایجاد معانی و مفاهیم از پیام های شفاهی، نوشتاری و شکلی از طریق تفسیر، مثال، طبقه بندی، خلاصه گویی، استنتاج مقایسه و توضیح
بکارگیری: توانایی استفاده از آموخته ها در عمل	بکارگیری: انجام یا استفاده یک روش از طریق اجرا و پیاده سازی آن
تحلیل: توانایی تفکیک موضوعات به بخش های کوچک تر تا آن که ساختار موضوعات بهتر فهمیده شوند	تحلیل: طبقه بندی موضوعات به اجزای کوچکتر و تعیین این که چگونه اجزاء به یک دیگر ارتباط داده شوند.
استنتاج: توانایی قرار دادن موضوعات تفکیک شده در کنار هم به منظور شکل دادن به یک مجموعه به هم مرتبط	ارزیابی: انجام قضاوت بر مبنای معیارها و استانداردها از طریق کنترل و نقد موضوع
ارزیابی: توانایی قضاوت، کنترل و نقد موضوعات برای یک هدف خاص	خلاقیت: در کنار هم قرار دادن اجزاء به منظور تشکیل یک مجموعه متشکل و منسجم یا تجدید سازمان دهی اجزاء به شکل یا ساختار جدید از طریق ایجاد و برنامه ریزی

دانشجویان خواسته بودند که درباره هریک از مفاهیم و اصطلاحات حسابداری یک داستان یا یک شعر بنویسند. نتایج پژوهش آن ها بیان گر آن بود که این شیوه، میزان درک و یادگیری دانشجویان را افزایش می دهد و به نظر دانشجویان کلاس، درس نیز خسته کننده نیست. یونگ و وارن^۶ (۲۰۱۱) وجود تفکر خلاقانه برای موفقیت در رشته حسابداری الزامی می دانند. آن ها معتقدند که استادان این رشته باید با حل مسایل دروس پایه حسابداری با استفاده از رویکرد تفکر خلاقانه، این نوع تفکر را در یادگیری دانشجویان حسابداری ارتقاء دهند. در پژوهش دیگری اولاتوی و همکاران^۷ (۲۰۱۰) رابطه خلاقیت و موفقیت تحصیلی دانشجویان مدیریت بازرگانی را در نیجریه بررسی نمودند. نتایج پژوهش آن ها نشان داد که رابطه ای بین موفقیت تحصیلی و خلاقیت وجود ندارد. هم چنین آنها دریافتند که خلاقیت میان مردان و زنان تفاوت معنی داری ندارد. آن ها پیشنهاد می دهند که برای ارتقای موفقیت تحصیلی دانشجویان رشته مدیریت بازرگانی آموزش خلاقیت را در دوره های آموزشی مدنظر قرار گیرد. در پژوهش دیگر، پژوهشگران برای آموزش حسابداری تقسیم سود، از روش های تحلیلی و تفکر خلاقانه استفاده نمودند. آن ها نشان دادند که این روش ها می تواند در یادگیری و موفقیت تحصیلی دانشجویان رشته حسابداری موثر باشد (هال و تکر^۸، ۲۰۰۹). سامکین و فرانسیس^۹ (۲۰۰۸) در نیوزلند در آموزش حسابداری مالی از تکنیک های تفکر خلاقانه مانند گزارش نویسی و خلاصه برداری، بحث و استدلال های گروهی درباره حل مسئله استفاده نمودند. نتایج پژوهش آن ها نشان داد که این تکنیک ها در میان دانشجویان ناشناخته است و در عوض دانشجویان عادت دارند تا با تلاش خود و به صورت انفرادی مطالب درس را فراگیرند. سایمن و همکاران^{۱۰} (۲۰۰۷) تفکر خلاقانه دانشجویان رشته حسابداری را در ۱۰ دانشگاه از دانشگاه های آمریکا مورد بررسی قرار دادند. آن ها دریافتند تفکر خلاقانه دانشجویان رشته حسابداری متفاوت از سایر دانشجویان نیست. هم چنین آن ها نشان دادند دانشجویان با نمره خلاقیت بالا، علاقه بیشتری به رشته حسابداری دارند و موفقیت تحصیلی آن ها بیشتر است.

رهنمای رودپشتی و همکاران (۱۳۸۸) اولویت ها و نیازهای آموزشی محتوای دروس حسابداری را بررسی نمودند. آن ها دریافتند دیدگاه دانشجویان، استادان دانشگاه و شاغلین حرفه حسابداری درباره محتوای دروس حسابداری متفاوت است. نتایج بیانگر آن بود که شاغلین در حرفه حسابداری، درس حسابرسی، استادان دانشگاه و دانشجویان درس حسابداری مدیریت و درس حسابداری مالی را در الویت آموزشی محتوای دروس حسابداری قرار می دهند.

نوروش و مشایخی^{۱۱} (۱۳۸۴) به بررسی نیازها و اولویت های آموزشی حسابداری مدیریت پرداختند. نتایج پژوهش آن ها نشان داد که افراد شاغل در حرفه به استفاده از روش های سنتی حسابداری مدیریت تاکید دارند. هم چنین نتایج نشان داد که نقاط ضعف در استفاده از روش های نوین حسابداری مدیریت عبارتند از عدم آشنایی کافی با سیستم های اطلاعاتی، فقدان مهارت های ارتباطی، ضعف در کارهای گروهی فارغ التحصیلان رشته حسابداری. آن ها پیشنهاد می کنند تا برای رفع این نقاط ضعف، دوره های آموزشی ضمن خدمت برای کارکنان واحدهای تجاری گذاشته شود.

ثقفی و محمد زاده نوین (۱۳۷۱) در پژوهش خود برای اعتلای آموزش حسابداری در ایران پیشنهاد می نمایند سیستم آموزشی هر کشور به جای تقلید از سیستم آموزش کشورهای دیگر، باید منطبق با نیازهای آموزشی کشور و با توجه به شرایط سیاسی، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی طراحی شود. آن ها هم چنین بر لزوم ارتباط نزدیک حرفه حسابداری و سیستم آموزش حسابداری تاکید دارند.

چابراک و کریج^{۱۲} (۲۰۱۲) در بررسی رابطه بین عملکرد تحصیلی دانشجویان رشته حسابداری و تفکر خلاقانه نشان دادند که رابطه ای مثبت میان آموزش مبتنی بر تفکر خلاقانه و موفقیت تحصیلی وجود دارد. آن ها پیشنهاد دادند که در رشته حسابداری تفکر خلاقانه می تواند به عنوان یک واحد درسی گنجانده شود. کروم و ویلیامز^{۱۳} (۲۰۱۲) در پژوهشی تفکر خلاقانه دانشجویان رشته حسابداری را با استفاده از قصه نویسی و داستان سرایی درباره مفاهیم حسابداری افزایش دادند. آن ها از

۴- متغیرهای پژوهش و نحوه اندازه‌گیری آن

متغیرهای مستقل پژوهش عبارتند از تفکر خلاقانه، جنسیت، نوع دیپلم، وضعیت تاهل، وضعیت اشتغال میزان علاقه و متغیر وابسته موفقیت تحصیلی است.

اطلاعات مربوط به متغیرهای تحقیق در پرسش‌نامه وجود داشته و از دانشجو درخواست شده است که به سوالات مربوط به متغیرهای تحقیق پاسخ دهد. متغیر وابسته (موفقیت تحصیلی) از طریق معدل کل دانشجو قابل اندازه‌گیری است. هر چه معدل دانشجو بیشتر باشد، موفقیت تحصیلی دانشجو بیشتر است. اما متغیرهای مستقل به صورت زیر قابل اندازه‌گیری است:

تفکر خلاقانه: این متغیر از طریق پرسش‌نامه تفکر خلاقانه تورنس اندازه‌گیری می‌شود. این پرسش‌نامه شامل ۶۰ سؤال بوده و هر سؤال دارای سه الف، ب، ج گزینه است. نمره گزینه الف صفر، گزینه ب ۱ و گزینه ج ۲ می‌باشد. شخصی که گزینه ج را در همه سوالات پاسخ داده است نمره خلاقیت او برابر ۱۲۰ خواهد بود که بیشترین نمره خلاقیت را کسب می‌نماید.

جنسیت: یک متغیر اسمی است که با مقدار یک و صفر نشان داده می‌شود. یک برای جنسیت مرد و صفر برای جنسیت زن.

نوع دیپلم: یک متغیر اسمی است که با مقدار یک و صفر نشان داده می‌شود. اگر دیپلم دانشجو ریاضی باشد مقدار آن یک و در غیر آن صورت مقدار آن صفر است.

وضعیت تاهل: یک متغیر اسمی است که با مقدار یک و صفر نشان داده می‌شود. اگر دانشجو متاهل باشد مقدار آن یک و در غیر آن صورت مقدار آن صفر است.

نوع دانشگاه: یک متغیر اسمی است که با مقدار یک و صفر نشان داده می‌شود. اگر دانشجو در دانشگاه آزاد تحصیل نماید مقدار آن یک و در غیر آن صورت مقدار آن صفر است.

وضعیت اشتغال: یک متغیر اسمی است که با مقدار یک و صفر نشان داده می‌شود. اگر دانشجو شاغل باشد مقدار آن یک و در غیر آن صورت مقدار آن صفر است.

سن: یک متغیر نسبی است که نشان دهنده سن شناسنامه‌ای دانشجو است.

کراسر و لافر^{۱۱} (۲۰۰۷) برای ارتقاء تفکر خلاقانه دانشجویان رشته حسابداری تکالیفی مانند حل مسائل مرتبط با تفکر خلاقانه، گزارش نویسی و مهارت‌های اجتماعی را به دانشجویان واگذار نمودند. نتایج کار آن‌ها موجب افزایش تفکر خلاقانه دانشجویان رشته حسابداری شد و درک دانشجویان از حسابداری گسترش یافت.

۳- روش‌شناسی پژوهش

تفاوت پژوهش حاضر با سایر پژوهش‌ها به ویژه پژوهش ذهبیون و احمدی در آن است که در پژوهش حاضر برای اندازه‌گیری تفکر خلاقانه، از پرسش‌نامه خلاقیت تورنس که حاوی ۶۰ سؤال است استفاده شده است. در حالی آن‌ها از پرسش‌نامه پیتر هانی استفاده کرده بودند. هم‌چنین مقاله حاضر موضوع تفکر خلاقانه را در دو گروه دانشجویان رشته حسابداری در دانشگاه‌های دولتی و آزاد اسلامی مورد بررسی قرار می‌گیرد. در حالی که تحقیق ذهبیون و احمدی، به صورت موردی و جامعه آماری آن تنها رشته علوم تربیتی یک دانشگاه و آن هم دانشگاه آزاد اسلامی واحد خوراسگان بوده است. لازم به توضیح است که این پژوهش، اولین پژوهش در رشته حسابداری است که تفکر خلاقانه در دانشجویان رشته حسابداری را اندازه‌گیری می‌نماید.

نمونه آماری در این پژوهش، دانشجویان مقطع کارشناسی رشته حسابداری دانشگاه آزاد اسلامی کرج، اسلام شهر، تهران مرکز و شهر ری و دانشجویان دانشگاه‌های دولتی امور اقتصادی، دانشگاه صنعت نفت و دانشگاه علامه طباطبایی می‌باشند. قلمرو زمانی پژوهش در سال تحصیلی ۱۳۹۰-۱۳۸۹ است. در این پژوهش تعداد ۵۰۰ پرسش‌نامه میان دانشجویان رشته حسابداری دانشگاه‌های بالا به صورت تصادفی توزیع شد که ۳۳۹ پرسش‌نامه دریافت گردید. در این پژوهش از پرسش‌نامه تفکر خلاقانه تورنس که یکی از پرسش‌نامه‌های معتبر برای سنجش تفکر خلاقانه است، استفاده گردیده است.

جدول شماره ۲- نمونه آماری پژوهش

شرح	زن	مرد	دانشگاه دولتی	دانشگاه آزاد اسلامی	دیپلم ریاضی	دیپلم غیر ریاضی
تعداد	۲۴۶	۹۳	۱۱۵	۲۲۴	۶۸	۲۷۱
درصد	۷۲/۵	۲۷/۵	۶۶	۳۴	۲۰	۸۰

۲۴ سال تا ۲۸ سال سن دارند و بقیه سایر گروه های سنی را تشکیل می دهند. هم چنین بیشترین معدل دانشجویان رشته حسابداری، یعنی ۳۶/۶ درصد آن ها بین ۱۲ تا ۱۵ قرار دارد. هم چنین ۳۴/۵ درصد دانشجویان بین ۱۵ تا ۱۷ معدل دارند و معدل بالای ۱۷ نیز به ۲۸ درصد دانشجویان نمونه پژوهش تعلق دارد. توزیع نمره تفکر خلاقانه دانشجویان رشته حسابداری نشان می دهد که هیچکدام از دانشجویان رشته حسابداری نمره بین ۱۱۰ تا ۱۲۰ را کسب ننموده اند. تنها ۱/۴ درصد دانشجویان نمره بین ۱۰۰ تا ۱۱۰ را به دست آورده اند. هم چنین دانشجویانی که نمره پایین تر از نمره ۶۰ (میانگین نمره خلاقیت بر اساس پرسش نامه تورنس) را کسب نموده اند، مجموعاً بالغ بر ۱۲/۷ درصد هستند. ۳۲/۲ درصد دانشجویان نمونه پژوهش با بیشترین نمره خلاقیت در گروه نمره خلاقیت ۸۰ تا ۹۰ قرار دارند. ۲۱/۵ درصد نمره خلاقیت بین ۸۰ تا ۹۰ و ۱۱/۸ درصد آن ها دارای نمره خلاقیت بین ۹۰ تا ۱۰۰ هستند. یعنی بیشتر دانشجویان دارای نمره خلاقیت متوسط و متوسط به بالا را در اختیار دارند تا نمره خلاقیت زیاد و خیلی زیاد.

آماره های توصیفی نمره تفکر خلاقانه و معدل به تفکیک دیپلم ریاضی و غیر ریاضی بیانگر آن است که میانگین نمره خلاقیت و معدل در دیپلمه های ریاضی به ترتیب برابر ۹۱/۸۵ و ۱۷/۹۸ و میانگین نمره تفکر خلاقانه و معدل در دیپلمه های غیر ریاضی به ترتیب برابر ۷۰/۲۶ و ۱۴/۸۷ است. این موضوع بیانگر آن است که میانگین تفکر خلاقانه و معدل در میان دو گروه تفاوت زیاد از یک دیگر دارند. هم چنین حداقل نمره تفکر خلاقانه در میان دیپلمه های غیر ریاضی برابر ۳۲ و دیپلم ریاضی برابر ۸۶ است. این موضوع نشان می دهد که دانشجویان با دیپلم ریاضی تفکر خلاقانه بیشتری دارند.

جدول شماره ۴ آماره های توصیفی مربوط به نمره تفکر خلاقانه و معدل دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی و دانشگاه های دولتی نمونه پژوهش را نشان می دهد. میانگین و میانه نمره خلاقیت و معدل در هر دو دانشگاه نزدیک به هم می باشد. این موضوع نشان دهنده آن است که توزیع نمره خلاقیت و معدل در هر دو گروه از

میزان علاقه: یک متغیر فاصله ای است که با مقادیر ۱ تا ۵ نشان داده می شود. مقدار ۱ نشان دهنده میزان علاقه خیلی کم، ۲ کم، ۳ متوسط، ۴ زیاد و ۵ خیلی زیاد است.

برای تحلیل داده های این پژوهش از روش آمار توصیفی، ضریب همبستگی پیرسون و آزمون مقایسه میانگین ها استفاده شده است. پس از جمع آوری پرسشنامه ها اطلاعات خام آنها با استفاده از نرم افزار اکسل خلاصه و سپس بر اساس بسته نرم افزاری SPSS شماره ۱۸ مورد بررسی قرار گرفته است.

۵- فرضیات پژوهش

فرضیه شماره ۱: میانگین موفقیت تحصیلی میان دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی و دانشگاه دولتی برابر نیست.

فرضیه شماره ۲: میانگین نمره تفکر خلاقانه میان دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی و دانشگاه دولتی برابر نیست.

فرضیه شماره ۳: معدل دانشجویان با دیپلم ریاضی و دیپلم غیر ریاضی باهم برابر نیست.

فرضیه شماره ۴: نمره تفکر خلاقانه دانشجویان دارای مدرک دیپلم ریاضی و دیپلم غیر ریاضی باهم برابر نیست.

فرضیه شماره ۵: معدل دانشجویان مرد با معدل دانشجویان زن برابر نیست.

فرضیه شماره ۶: میانگین نمره تفکر خلاقانه دانشجویان مرد با دانشجویان زن برابر نیست.

فرضیه شماره ۷: بین نمره تفکر خلاقانه و موفقیت تحصیلی در میان دانشجویان دارای دیپلم ریاضی رابطه معنی دار وجود دارد.

فرضیه شماره ۸: بین نمره تفکر خلاقانه و موفقیت تحصیلی در میان دانشجویان دارای دیپلم غیر ریاضی رابطه معنی دار وجود دارد.

۶- نتایج پژوهش

آماره های توصیفی پژوهش نشان می دهند که ۶۹ درصد دانشجویان بین ۱۹ تا ۲۳ سال و ۲۳ درصد بین

زن و مرد نمونه پژوهش را نشان می دهد. میانگین و میانه نمره خلاقیت و معدل در هر دو گروه زنان و مردان نزدیک به هم می باشد. این موضوع نشان دهنده آن است که توزیع نمره خلاقیت و معدل در هر دو گروه از دانشجویان زن و مرد، توزیعی نرمال است. اما میانگین نمره خلاقیت زنان کمتر از مردان است. هم چنین میانگین معدل زنان بیشتر از مردان است.

دانشجویان دو دانشگاه، توزیعی نرمال است. همه آماره های توصیفی مرتبط با نمره خلاقیت و معدل در دانشگاه آزاد کمتر از دانشجویان دانشگاه های دولتی است. این موضوع نشان می دهد که موفقیت تحصیلی و خلاقیت دانشجویان دانشگاه دولتی بیشتر از دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی است. هم چنین جدول شماره ۵ آماره های توصیفی مربوط به نمره تفکر خلاقانه و معدل دانشجویان

جدول شماره ۳- آماره های توصیفی نمره خلاقیت و معدل به تفکیک نوع دیپلم

آماره ها	دیپلم ریاضی		دیپلم غیر ریاضی	
	معدل	نمره خلاقیت	معدل	نمره خلاقیت
حداقل	۱۷/۳	۳۲	۱۰/۵۹	۳۲
حداکثر	۱۹/۳	۸۶	۱۷/۱۳	۸۶
میانگین	۱۷/۹۸	۷۰/۲۶	۱۴/۸۷	۷۰/۲۶
میانها	۱۸	۷۱	۱۵	۷۱
مد	۱۷/۵	۷۷	۱۵	۷۷
انحراف معیار	۰/۵۶۸	۱۰/۰۵۱	۱/۴۰۴	۱۰/۰۵۱

جدول شماره ۴- آماره های توصیفی نمره خلاقیت و معدل به تفکیک نوع دانشگاه

آماره ها	دانشگاه آزاد اسلامی		دانشگاه دولتی	
	معدل	نمره خلاقیت	معدل	نمره خلاقیت
حداقل	۱۰/۵۹	۳۲	۱۲/۶	۳۸
حداکثر	۱۹/۳	۱۰۰	۱۹	۱۰۶
میانگین	۱۵/۰۹	۷۳/۳۶	۱۶/۲۵	۷۶/۸۲
میانها	۱۵	۷۴	۱۶/۳۴	۷۷
مد	۱۴	۷۱	۱۵	۷۷
انحراف معیار	۱/۸۰۳	۱۲/۰۶۴	۱/۴۶۹	۱۳/۳۶

جدول شماره ۵- آماره های توصیفی نمره خلاقیت و معدل به تفکیک جنسیت

آماره ها	زنان		مردان	
	معدل	نمره خلاقیت	معدل	نمره خلاقیت
حداقل	۱۰/۵۹	۳۲	۱۲	۳۸
حداکثر	۱۹/۳۰	۱۰۶	۱۸/۵	۱۰۴
میانگین	۱۵/۶۱	۷۴/۱۹	۱۵/۱۵	۷۵/۳۹
میانها	۱۵/۵	۷۴	۱۵/۱۲	۷۶
مد	۱۵	۷۱	۱۵	۶۸
انحراف معیار	۱/۸۲۳	۱۲/۱۸	۱/۶۳	۱۳/۶۸

آزمون فرضیه ها

دانشگاه های دولتی مورد بررسی قرار می گیرد. نتایج آزمون نرمال بودن در جدول شماره ۵ آورده شده است. از آنجایی که سطح معنی داری متغیرها بیشتر از ۵ درصد است، لذا توزیع نمره خلاقیت و معدل در هر دو دانشگاه نرمال می باشد.

قبل از آزمون فرضیه ها، ابتدا نرمال بودن دو متغیر تفکر خلاقانه و معدل (موفقیت تحصیلی) در دو نمونه آماری دانشجویان رشته حسابداری دانشگاه آزاد اسلامی و

جدول شماره ۶- نرمال بودن نمره خلاقیت و معدل

دانشگاه دولتی		دانشگاه آزاد اسلامی		شرح
معدل	نمره خلاقیت	معدل	نمره خلاقیت	
۱۱۵	۱۱۵	۲۲۴	۲۲۴	تعداد
۱/۲۱۶	۰/۶۱۸	۱/۳۱۸	۰/۷۲۴	آماره Kolmogrov-Smirnov Z
٪۱۰/۴	٪۸۴	٪۷/۱	٪۶۷	سطح معنی داری

جدول شماره ۷- آزمون آماری فرضیه ها

شرح	نوع آزمون آماری	مقدار آماره F	سطح معنی داری F	مقدار آماره T	سطح معنی داری	وضعیت تایید یا رد فرضیه
فرضیه شماره ۱	مقایسه میانگین دو جامعه (آزمون T)	۴/۷۷۴	۰/۰۳۰	-۶/۳۵۴	۰/۰۰۰	تایید فرضیه
فرضیه شماره ۲	مقایسه میانگین دو جامعه (آزمون T)	۲/۰۰۴	۰/۱۵۸	-۲/۴۰۵	۰/۰۱۷	تایید فرضیه
فرضیه شماره ۳	مقایسه میانگین دو جامعه (آزمون T)	۳/۱۵۸	۰/۰۷۶	۵/۰۱۵	۰/۰۰	تایید فرضیه
فرضیه شماره ۴	مقایسه میانگین دو جامعه (آزمون T)	۰/۲۹۲	۰/۵۸۹	۲/۵۴۹	۰/۰۱۱	تایید فرضیه
فرضیه شماره ۵	مقایسه میانگین دو جامعه (آزمون T)	۳/۶۸	۰/۰۵۶	-۲/۰۷۹	۰/۰۳۸	تایید فرضیه
فرضیه شماره ۶	مقایسه میانگین دو جامعه (آزمون T)	۲/۳۹۹	۰/۱۲۲	۰/۷۵۸	۰/۴۴۹	رد فرضیه

ادامه جدول شماره ۷- آزمون آماری فرضیه ها

شرح	نوع آزمون آماری	ضریب همبستگی	سطح معنی داری	وضعیت تایید یا رد فرضیه
فرضیه شماره ۷	همبستگی پیرسون	۹۷/۳ درصد	۰/۰۰۰	تایید فرضیه
فرضیه شماره ۸	همبستگی پیرسون	۹۸/۵ درصد	۰/۰۰۰	تایید فرضیه

سایر یافته ها بر اساس رگرسیون چند متغیره در این قسمت اثر متغیرهای مستقل به صورت یکجا و با هم دیگر بر متغیر وابسته (موفقیت تحصیلی) مورد بررسی قرار می گیرد. برای این منظور باید از رگرسیون چند متغیره استفاده نمود. قبل از استفاده از این رگرسیون و آزمون فرضیه ها ابتدا باید اطمینان کسب

کرد که بین متغیرهای مستقل هم حرکتی (خود همبستگی) وجود ندارد. نتایج آزمون هم حرکتی در زیر آورده شده است.

هم حرکتی میان متغیرهای مستقل مدل:

جدول شماره ۸ نشان می‌دهد که هر زوج از متغیرهای مستقل دارای هم خطی حاد نیستند. این موضوع در جدول شماره ۹ با توجه به آماره های تولرانس و عامل تورم واریانس نیز تایید شده است. آماره تولرانس باید بین ۰ تا ۱ باشد هر چه به یک نزدیک تر باشد، نشان از عدم وجود هم خطی است. هم چنین آماره عامل تورم واریانس نیز باید بین عدد یک تا عدد پنج باشد. هر چه این آماره به یک نزدیک باشد، بهتر است. نتایج هر دو آماره مزبور، مقادیر بسیار مناسبی دارند. لذا میان متغیرهای مستقل خود همبستگی (هم حرکتی) وجود ندارد.

نتایج رگرسیون چند متغیره:

بر اساس نتایج حاصل از رگرسیون چند متغیره (جدول شماره ۹)، عوامل تاثیرگذار بر موفقیت تحصیلی عبارتند از نوع دیپلم، میزان علاقه، نوع دانشگاه و جنسیت. زیرا سطح معنی داری این متغیرها زیر ۵ درصد است. نتایج آزمون رگرسیون چند متغیره نشان می‌دهد که در نمونه تحقیق، خلاقیت هر گاه در کنار سایر متغیرها قرار گیرد، در آن صورت با موفقیت تحصیلی رابطه معنی دار نخواهد داشت. زیرا در نمونه تحقیق حاضر سایر متغیرها، از جمله نوع دیپلم اهمیت بیشتری در مقایسه با خلاقیت دارند. هم چنین متغیرهای سن و تأهل و وضعیت اشتغال نیز رابطه ای با موفقیت تحصیلی ندارد.

جدول شماره ۸- ضریب همبستگی میان متغیرهای مستقل

شرح	خلاقیت	سن	جنسیت	تأهل	دانشگاه	اشتغال	علاقه	نوع دیپلم
خلاقیت	۱	-۰/۰۲۷	۰/۰۴۱	-۰/۰۱۸	-۰/۱۳۰	-۰/۰۹۹	۰/۲۷۹	۰/۱۳۸
سن		۱	۰/۲۵۷	۰/۳۸۷	۰/۲۷۱	-۰/۳۲۷	۰/۰۱۹	۰/۰۵۷
جنسیت			۱	-۰/۰۴۲	۰/۰۴۳	-۰/۳۷۶	۰/۰۴۱	۰/۱۱۳
تأهل				۱	۰/۲۱۸	-۰/۰۴۱	-۰/۰۰۶	-۰/۰۶۴
دانشگاه					۱	-۰/۱۷۴	۰/۰۰۵	-۰/۱۳۳
اشتغال						۱	۰/۰۱۰	-۰/۰۷۹
علاقه							۱	-۰/۰۳۵
نوع دیپلم								۱

جدول شماره ۹- نتایج آزمون رگرسیون چند متغیره

متغیرهای مستقل	ضرایب غیر استاندارد		ضرایب استاندارد	آماره T	سطح معنی داری	آماره هم خطی	
	بتا	خطای استاندارد	بتا			تولرانس	عامل تورم واریانس
مقدار ثابت	۱۶/۱۵۴	۰/۹۹۹	-	۱۶/۱۷۱	۰/۰۰۰	-	-
خلاقیت	-۰/۰۰۳	۰/۰۰۷	-۰/۰۲۴	-۰/۴۵۰	۰/۶۵۳	۰/۸۷۲	۱/۱۴۷
سن	-۰/۰۲۹	۰/۰۳۳	-۰/۰۵۱	-۰/۸۵۳	۰/۳۹۴	۰/۶۹۸	۱/۴۳۲
جنسیت	-۰/۴۹۶	۰/۲۱۹	-۰/۱۲۴	-۲/۲۶۱	۰/۰۲۴	۰/۸۱۶	۱/۲۲۶
تأهل	-۰/۰۴۹	۰/۲۴۵	-۰/۰۱۱	-۰/۲۰۲	۰/۸۴۰	۰/۸۰۹	۱/۲۳۶
نوع دانشگاه	-۰/۹۶۳	۰/۲۰۱	-۰/۲۵۵	-۴/۷۹۵	۰/۰۰۰	۰/۸۶۴	۱/۱۵۸
وضعیت اشتغال	۰/۰۰۸	۰/۲۲۲	۰/۰۰۲	۰/۰۳۶	۰/۹۷۱	۰/۷۷۳	۱/۲۹۳
میزان علاقه	۰/۳۳۲	۰/۰۹۵	۰/۱۸۲	۳/۵۰۸	۰/۰۰۱	۰/۹۱۰	۱/۰۹۸
نوع دیپلم	۱/۱۴۰	۰/۲۲۸	۰/۲۵۵	۴/۹۹۵	۰/۰۰۰	۰/۹۴۰	۱/۰۶۴

مدل موفقیت تحصیلی:

بر اساس نتایج حاصل از رگرسیون چند متغیره (جدول شماره ۹)، مشخص شد که عوامل تاثیرگذار بر موفقیت تحصیلی عبارتند از نوع دیپلم، میزان علاقه، نوع دانشگاه و جنسیت. از این رو مدل موفقیت تحصیلی به صورت زیر نوشته می شود:

$$Y = 16/154 + 1/140 X_1 + 0/332 X_2 - 0/963 X_3 - 0/496 X_4 + \varepsilon$$

که در آن:

Y = موفقیت تحصیلی که عبارت است از معدل کل دانشجو

X_1 = نوع دیپلم، اگر دانشجو دارای دیپلم ریاضی باشد مقدار آن یک و در غیر آن صورت مقدار آن صفر است
 X_2 = میزان علاقه دانشجو به رشته حسابداری که با مقادیر فاصله ای ۱ تا ۵ نشان داده می شود. مقدار یک برای میزان علاقه کم و ۵ برای میزان علاقه خیلی زیاد است.
 X_3 = نوع دانشگاه، اگر محل تحصیل دانشجو دانشگاه آزاد اسلامی باشد مقدار آن یک و در غیر آن صورت مقدار آن صفر است.

X_4 = جنسیت که با مقادیر یک و صفر نشان داده می شود. اگر دانشجو مرد باشد مقدار آن یک و در غیر این صورت مقدار آن صفر است.

ε = میزان خطای مدل

اعتبار مدل:

برای ارزیابی اعتبار مدل از آزمون آماری آنالیز واریانس (Anova) استفاده شده است. در این آزمون آماره های F و سطح معنی داری آن به ترتیب ۹/۹۴۲ و صفر می باشد. از این رو آزمون مذکور صحت مدل را تأیید می نماید. هم چنین ضریب تعیین مدل رگرسیون (R^2) که نسبتی از واریانس بیان شده به کل واریانس را نشان می دهد برابر ۱۹/۵ درصد است. این موضوع بیانگر آن است که ۱۹/۵ درصد تغییرات متغیر وابسته براساس تغییرات متغیرهای مستقل مدل بیان می شود و مابقی آن متاثر از سایر عواملی است که قابل مشاهده نیستند. آماره دوربین واتسن نیز برابر ۱/۹۰۵ است. این آماره نشان می دهد که

در مقادیر خطای مدل خود همبستگی وجود ندارد. سطح معنی داری آزمون کلوموگروف اسمیرینف برای مقادیر خطای مدل برابر ۹۰/۳ درصد و بزرگتر از ۵ درصد است، لذا مقادیر خطای مدل، دارای توزیع نرمال است.

۷- نتیجه گیری و بحث

نتایج پژوهش نشان می دهد که میان خلاقیت و موفقیت تحصیلی رابطه معنی داری وجود دارد. اما این رابطه در میان دانشجویان با دیپلم ریاضی و غیر ریاضی متفاوت است. میانگین خلاقیت و موفقیت تحصیلی در میان دانشجویان دانشگاه های دولتی بیشتر از دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی است. هم چنین دانشجویانی که دارای دیپلم ریاضی هستند در مقایسه با دانشجویان دارای دیپلم غیر ریاضی موفقیت تحصیلی و نمره خلاقیت بیشتری دارند. جنسیت تأثیری بر خلاقیت ندارد. زیرا نتایج نشان می دهد که میانگین نمره تفکر خلاقانه دانشجویان مرد با دانشجویان زن با هم برابر است.

هم چنین نتایج حاصل از تجزیه و تحلیل رگرسیون چند متغیره، بیانگر آن است که موفقیت تحصیلی در مقطع کارشناسی رشته حسابداری تابعی از نوع دیپلم، میزان علاقه، نوع دانشگاه و جنسیت است. در میان این متغیرها، متغیر نوع دیپلم بیشترین ضریب (۱/۱۴۰) را دارا است و بعد از نوع دانشگاه و بعد جنسیت و در نهایت نیز میزان علاقه. نتایج نشان دهنده آن است که دانشجویان دارای دیپلم ریاضی، موفقیت تحصیلی بیشتری در مقایسه با سایر دانشجویان در مقطع کارشناسی رشته حسابداری دارند. هم چنین اگر محل تحصیل دانشجو، دانشگاه آزاد اسلامی باشد، موفقیت تحصیلی او کاهش می یابد. این موضوع احتمالاً به دلیل آن است که دانشجویان راه نیافته به دانشگاه های دولتی، وارد دانشگاه آزاد اسلامی می شوند. عامل سوم، جنسیت دانشجو است که بر موفقیت تحصیلی او تأثیرگذار است. اگر دانشجو مرد باشد، جنسیت او رابطه ای منفی با موفقیت تحصیلی دارد. به دیگر بیان، دانشجویان زن، در رشته حسابداری موفقیت تحصیلی بیشتری دارند. هم چنین میزان علاقه رابطه ای مثبت با موفقیت تحصیلی دارد. هر چه میزان علاقه

* ذهبیون لیلا و غلامرضا احمدی (۱۳۸۸) تفکر خلاق و رابطه آن با موفقیت تحصیلی در دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی واحد خوراسگان، دانش و پژوهش در علوم تربیتی - برنامه ریزی درسی، شماره ۲۱، صص ۶۱ الی ۷۸

۷) عزیززی، خدیجه (۱۳۸۹) نقش خلاقیت در یادگیری ریاضی مقطع دبیرستان. پایان نامه کارشناسی ارشد دانشگاه علوم و تحقیقات

۸) نوروش ایرج، بیتا مشایخی (۱۳۸۴) نیازها و اولویت های آموزشی حسابداری مدیریت: فاصله ادراکی بین دانشگاهیان و شاغلین در حرفه حسابداری، مجله بررسی های حسابداری و حسابرسی، شماره ۴۱، صص ۱۳۳ الی ۱۶۱

* American Accounting Association [AAA], (1986) Committee on the Future Structure, Content, and Scope of Accounting Education (the "Bedford Committee"). Future accounting education: preparing for the expanding profession. *Issues in Accounting Education*, 1, 168-195.

* American Institute of Certified Public Accountants (AICPA). 1999. Broad business perspective competencies. Available at: <http://www.aicpa.org>

* Anderson, L.W., & Krathwohl, D.R. (2001) A taxonomy for learning, teaching and assessing: A revision of Bloom's Taxonomy of educational objectives: Complete edition. New York: Longman.

* Bloom, B.S., and Krathwohl, D.R. (1956) Taxonomy of educational objectives: the classification of educational goals, by a committee of college and university examiners. *Handbook 1: Cognitive domain*. New York: Longman

* Cano Garcia, F. and Hughes, E. (2000). Learning and Thinking Styles: An Analysis of Their Interrelationship and Influence on Academic Achievement, Taylor and Francis Group - Article 2.htm competencies. Available at: <http://www.aicpa.org>

* Chabrak Nihel and Craig Russell (2012) "Student imaginings, cognitive dissonance and critical thinking" *Critical Perspectives on Accounting*, no 1 PP.1-14

* Crosser, R. L., & Laufer, D. (2007). Using writing assignments to inform students of career options in accounting. *Advances in Accounting Education*, 8, 221-234.

افزایش یابد، موفقیت تحصیلی نیز افزایش می یابد. بر اساس نتایج پژوهش به مسئولین آموزش عالی پیشنهاد می شود که برای ارتقای موفقیت تحصیلی دانشجویان رشته حسابداری، تمهیدات آموزشی مناسبی مانند تدوین واحدهای درسی به منظور ارتقای تفکر خلاقانه دانشجویان در نظر بگیرند. هم چنین ظرفیت بیشتری برای جذب دیپلم ریاضی در رشته حسابداری، اختصاص داده شود.

فهرست منابع

* حسینی نسب، داوود و همکاران، (۱۳۸۲)، بررسی شیوه های اسناد علی و راهبردهای یادگیری در دانشجویان و رابطه آنها با هوش، خلاقیت، جنسیت و رشته تحصیلی، فصلنامه پژوهش و برنامه ریزی در آموزش عالی، سال نهم، شماره اول و دوم.

* تمنایی فر محمد رضا، محمد امینی محمد، زینب یزدانی کاشانی (۱۳۸۷) بررسی مقایسه ای تفکر انتقادی و خودکارآمدی دانشجویان رشته های هنری و غیرهنری، مجله پژوهش در نظام های آموزشی، شماره ۲ صص ۷۵ الی ۸۹

* ثقفی علی و عادل محمد زاده نوین (۱۳۷۱) اعتلاء آموزش حسابداری در کشورهای در حال رشد: بررسی مورد ایران، مجله بررسی های حسابداری و حسابرسی، شماره ۲، صص ۸۰ الی ۹۰

* رهنمای رودپشتی فریدون، حمیدرضا وکیلی فرد و سیدمحمد رضا رئیس زاده (۱۳۸۸) تعیین اولویت ها و نیازهای آموزشی محتوای دروس حسابداری از دیدگاه دانشجویان، اساتید دانشگاه، شاغلین در حرفه و آرایه الگوی موثر، تحقیقات حسابداری شماره ۱، صص ۷۸ الی ۹۷

* شکرکن، حسین، بهمن نجاریان، مسعود برومند و منیجه شهنی ثیلاق، (۱۳۸۱)، "بررسی رابطه ساده و چندگانه خلاقیت، انگیزه پیشرفت و عزت نفس با کارآفرینی در دانشجویان دانشگاه شهید چمران اهواز" *مجله علوم تربیتی و روان شناسی*، سال نهم، شماره های ۳ و ۴

یادداشت‌ها

¹. Dewey

². Bloom

³. Anderson and Krathwohl

⁴. Chabrak and Craig

⁵. Krom and Williams

⁶. Young and Warren

⁷. Olatoye and et al.

⁸. Hall and Tucker

⁹. Samkin and Francis

¹⁰. Saemann and et al.

¹¹. Crosser and Laufer

- * Dewey , j. (1916) Democracy and education. New York:McMillan.
- * Guney Y (2009) Exogenous and endogenous factors impacting student performance in undergraduate accounting modules (vol 18, pp 51-73) Accounting Education: An international journal
- * Hall, S. C., & Tucker, J. J. (2009). Challenging the conceptual foundation of accounting standards: A focus on analytical, conceptual and critical thinking. The Accounting Educators' Journal, 19, 67-76.
- * Krom Cynthia L., and Satina V. Williams (2012) Tell me a story: Using creative writing in introductory accounting courses to enhance and assess student learning , Journal of Accounting Education, 2 , PP. 2-16
- * Olatoye, R., Akintude S. Yakasi, M. (2010). Creativity, emotional intelligence and academic achievement of Business Administration Students. Electronics journal of Research in Educational Psychology, 8(2), 763-786.
- * Saemann, G. P., Crooker, K. J., & Kreissl, L. J. (2007). Perceptions of the profession: Are we succeeding in casting a wider net? Advances in Accounting Education, 8, 167-195.
- * Samkin, G., & Francis, G. (2008). Introducing a learning portfolio in an undergraduate financial accounting course. Accounting Education: An International Journal, 17(3), 233-271.
- * Sternberg, R.J. & Lubart, T. (1996). Investing in creativity. American Psychologist, 51(7), 677-688.
- * Taylor ,I.E.(1963) Intelligence,creativity and archievement in a nonselective public Junior high school . Journal of Educational Psychology.
- * Young M. and Warren L.(2011) Encouraging the Development of Critical Thinking Skills in the Introductory Accounting Courses Using the Challenge Problem Approach, Issues in Accounting Education , Vol. 26, No. 4, pp. 859-881